

Vybrané etické aspekty podnikání s výsledky vědecké činnosti

Akademická spin-off jako výraz podnikatelských ambicí pracovišť AV ČR

Michal Beluský, CETAV

Mgr. Michal Beluský, Ph.D., RTTP*

- Profesní zkušenosti
 - 2010 – 2013 obchodní právník
 - 2013 – 2016 technologický transfer ČVUT
 - 2016 – doposud technologický transfer AV ČR

*<https://attp.global/application-process/introduction-to-rttp/>

DEFINICE SPIN-OFF

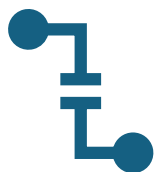
- Agentura Czechinvest: právnická osoba (bez ohledu na označení startu-up, spin-off či spin-out) **založená za účelem komercializace výsledků vědecké práce vytvořených výzkumnou organizací** (vysokou školou, veřejnou výzkumnou institucí nebo jinou organizací orientovanou na výzkum a vývoj).
- Transfera.cz: právnická osoba jejíž **převažující činnost spočívá ve využití duševního vlastnictví nebo v přenosu výsledků výzkumu a vývoje výzkumné organizace do praxe** na základě smlouvy mezi touto právnickou osobou a výzkumnou organizací nebo na základě vkladu duševního vlastnictví výzkumné organizace do této právnické osoby.

DEFINICE SPIN-OFF

- University spin-offs (also known as university spin-outs) are companies that transform technological inventions developed from university **research that are likely to remain unexploited otherwise.**

Wikipedia contributors. "University spin-off." Wikipedia, The Free Encyclopedia. Wikipedia, The Free Encyclopedia, 3 Mar. 2023. Web. 13 Sep. 2024.

Spin-off „z nouze“

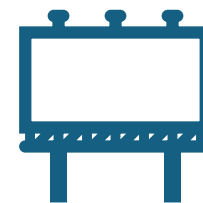
Problém:

Zavedené firmy nereagují na naši nabídku technologií a/nebo znalostí

Řešení:

Umožnění vzniku spin-off společnosti, která technologie/znalosti koupí

Příležitosti:

Spin-off je „inkubátor“ validující technologii („proof-of-concept“)

Zvýšení socio-ekonomické relevance výzkumu

Nové zdroje financování („FFF“, „angel“, „VC“, podpora MSP)

ETIKA A DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ

- Jaká je „tržní“ nebo jinak správná cena výsledků výzkumu?
- Má AV ČR podporovat domácí nebo evropský průmysl poskytnutím výhodnějšího přístupu k duševnímu vlastnictví?
- Držíme-li nehmotný majetek, je lepší ihned prodat nebo riskovat a investovat do údržby (např. platit pat. poplatky) a majetek pronajímat?
- Může AV ČR utajovat výsledky své činnosti pouze ve prospěch vybraných osob nebo podniků?

Spin-off jako nabyvatel licence

Problém:

Technologie či znalosti, jež doposud nebyly uplatněny v praxi, se těžce oceňují (rozsah 0 – hodně)

Řešení:

Místo prodeje za konečnou sumu dáme technologii spin-off firmě pouze do nájmu (licence) a požadujeme:

- jednorázovou platbu („up-front fee“) a následný
- licenční poplatek představující % z budoucího hospodářského úspěchu nájemníka (nabyvatele licence)

Rizika:

Některé technologie rychle zastarávají a spin-off je přestane využívat

Technologii jsme nebyli schopni chránit právy duševního vlastnictví (tj. existuje jako pouhé know-how) a nelze tak účinně bránit třetím osobám v tom, aby ji využívaly

MÁ PRACOVISTĚ VSTUPOVAT DO SPIN- OFF?

- Pracoviště může dát spin-off trpící nedostatkem financí do vínku významnou „slevu“ na licenci
- Zatímco (1) zakladatelé získávají podíl na firmě výměnou za svůj čas a (2) investoři získávají podíl výměnou za finance, tak (3) pracoviště může např. nové firmě „odpustit“ fixní poplatek za licenci („up-front fee“)
- Pracoviště diverzifikuje zdroje příjmů z komercializace
 - A) příjmy z licence a vedle toho
 - B) příjmy plynoucí z držby obchodního podílu či akcií na spin-off
 - peněžité zhodnocení již před zahájením obchodní činnosti!

MÁ PRACOVISŤE POSKYTOVAT PODPORU SPIN-OFF?

- Inkubační potřeby spin-off:
 - výzkumné služby a smluvní výzkum
 - výzkumná infrastruktura a technické vybavení
 - odbornost a know-how vědeckých pracovníků
 - dobré jméno mateřské instituce
- Podpora firmy spoluvlastněné pracovištěm, kde zároveň existuje i licenční vztah, může být v souladu s „principem soukromého investora“ a zároveň zvyšovat socio-ekonomickou relevanci výzkumu
- Nepeněžitá podpora navíc může bránit přílišnému ředění podílu pracoviště v situaci, kdy firma financuje svůj chod ze zdrojů jako je rizikový kapitál nebo investiční fondy

MÁ PRACOVISTĚ UMOŽNIT VĚDCŮM SOUBĚŽNÝ VZTAH KE SPIN-OFF?

- Kdo vlastní nové výsledky výzkumné činnosti sdílených zaměstnanců?
- Postačí jednoznačné vymezení domény výzkumné činnosti pracoviště a automatické právo pracoviště k výsledkům z této domény?
- Jak řešit střet zájmů?
- Pomůže zavedení opatření pro předcházení střetu zájmů a principu maximální transparency?
- Je souběh činností pravidlem nebo se jedná o časově omezenou výjimku?

JAKÁ JE SPRÁVNÁ VÝŠE PODÍLU PRACOVIŠTĚ VE SPIN- OFF?

- Příliš velký podíl může být demotivující pro, zpravidla neplacené, zakladatele
- Odstrašující tým může být i pro potenciální soukromé investory a to jak z prvního důvodu výše, tak z obav před přílišnou ingerencí „velké korporace“
- Příliš velký podíl může mít potenciálně negativní dopad na MSP status spin-off firmy a omezit její přístup k veřejnému financování
- Snaha o ovládnutí spin-off pracovištěm může vést ke vzniku ručitelského závazku pracoviště vůči věřitelům společnosti
- V zahraničí má výzkumná organizace typicky menšinový podíl na úrovni jednotek, resp. nižších desítek procent (typicky ne víc než 25 % na společnosti)

SHRNUTÍ

- Otázky k diskusi:
 - Měla by pracoviště AV ČR kapitálově vstupovat do obchodních společností typu spin-off?
 - Měla by pracoviště AV ČR podporovat začínající české firmy?
 - Měla by pracoviště AV ČR umožnit svým zaměstnancům souběžně působit ve spin-off?
 - Může být obchodní podíl pracoviště ve spin-off příliš velký?
 - Lze od každého pracoviště AV ČR očekávat, že bude schopno efektivně zakládat a spravovat portfolio svých spin-off společností?

Děkuji za pozornost

belusky@ssc.cas.cz